

Uzasadnienie

1. Potrzeba i cel wydania ustawy.

Zmieniające się zagrożenia dla bezpieczeństwa osób i obiektów o kluczowym znaczeniu dla funkcjonowania państwa, w tym zagrożenia o charakterze terrorystycznym, wymagają dostosowania do nich zarówno taktyki działań ochronnych, jak i metod realizacji działań rozpoznawczych. Skutkuje to potrzebą zmiany dotychczasowego zakresu uprawnień i sposobu działania formacji ochronnej, w tym przyznania jej prawa do wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych, w celu pozyskiwania informacji dotyczących zagrożeń względem ochraniających osób i obiektów, a także zapobiegania przestępstwom stanowiącym bezpośrednie zagrożenie dla bezpieczeństwa tych osób i obiektów. Zmiany wymaga także sposób organizacji służby, której nowa struktura powinna być dostosowana do aktualnych zagrożeń. Bezpieczeństwo osób ochraniających wymaga wprowadzenia nowych zasad naboru do służby m.in. poprzez umożliwienie szefowi nowej formacji, odpowiadającemu za jej prawidłowe funkcjonowanie, weryfikacji kandydatów, ubiegających się o przyjęcie do służby poprzez poddawanie ich badaniom psychofizjologicznym (wariografem).

Przeprowadzony w grudniu 2015 r. audyt w Biurze Ochrony Rządu wykazał ogromną skalę zaniedbań i zaniechań przede wszystkim w zakresie dramatycznego niedofinansowania budżetu formacji oraz braku koncepcji modernizacji istniejącej struktury organizacyjnej, która nie uległa rzeczywistej zmianie od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 16 marca 2001 roku *o Biurze Ochrony Rządu*, a także modelu przebiegu służby czy wprowadzenia aktywnej polityki rekrutacyjnej.

Należy podkreślić, iż audyt wykazał, że struktura organizacyjna Biura była nie tylko niewłaściwa, ale wręcz niewydolna. Liczne stanowiska służbowe, zaszeregowane do wysokich grup uposażeń, nie były związane z dowodzeniem i ponoszeniem odpowiedzialności za realizację zadań.

Ponadto Biuro Ochrony Rządu nie realizowało w sposób należyty dwóch ustawowych zadań w postaci ochrony polskich przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów konsularnych i przedstawicielstw przy organizacjach międzynarodowych poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej oraz ochrony obiektów i urzędzeń o szczególnym znaczeniu i zapewnienia ich funkcjonowania. Formacja nie dysponowała od 2008 r. środkami, które pozwoliłyby w sposób pełny na realizację ustawowych zadań, jak również zasobem ludzkim adekwatnym do liczby i charakteru postawionych jej zadań.

Natomiast w odniesieniu do pozostałych zadań ochronnych BOR, tj. związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa najważniejszych osób w państwie i obiektów im przynależnych, czy delegacji zagranicznych, ograniczony względem innych służb zakres uprawnień skutkowało sytuacją, w której BOR jako formacja ochronna pozbawiona była możliwości aktywnego pozyskiwania informacji o zagrożeniach i zmuszona była do przyjęcia pozycji biernego odbiorcy informacji udostępnianych przez inne służby. Specyfika i wrażliwość informacji operacyjnych, przy jednoczesnym ustawowym ograniczeniu kompetencji BOR, tworzyło również istotną barierę formalną do udostępniania danych w tym zakresie przez inne służby.

Audyt wykazał także, że wydatki Biura Ochrony Rządu były wyższe niż ich limit przyznawany w kolejnych latach budżetowych. Z powodu niedoszacowanego budżetu występujące braki uzupełniano w oparciu o decyzje ówczesnych Ministrów lub rezerwy budżetowe (celowe i ogólne). Skutkowało to tym, że od 2008 r. w Biurze Ochrony Rządu było zbyt mało środków finansowych, które pozwalałyby na pełną realizację ustawowych zadań, również w zakresie dysponowania zasobem ludzkim adekwatnie do liczby i charakteru tych zadań. Konsekwencją niedoszacowania budżetu było przesuwanie środków przeznaczonych na przyjęcia do służby na wydatki rzeczowe, co skutkowało między innymi wysokim odsetkiem wakatów w Biurze Ochrony Rządu. Przykładowo stan ewidencyjny 2007 r. wynosił 2094 funkcjonariuszy, zaś w 2015 r. – 1894 funkcjonariuszy, podczas gdy stan etatowy w 2015 r. wynosił 2904 funkcjonariuszy. Z kolei etat kalkulacyjny przewidziano na 2240 funkcjonariuszy. Tym samym ukompletowanie formacji w tym okresie kształtowało się na poziomie 65 %.

Jednocześnie z powodu niedostatecznej obsady etatowej oraz braku jednolitego systemu obliczania nadgodzin i ich ewidencjonowania, liczba nadgodzin wypracowanych przez funkcjonariuszy Biura Ochrony Rządu przekraczała 360 tys. godzin. (W samym 2015 roku funkcjonariusze wypracowali łącznie 253 tys. nadgodzin, z czego: odebrali 190 tys., a 63 tys. „przeszło” na kolejny rok. Nieodebrane 63 tys. nadgodzin wg stawki 100% za godzinę to kwota ok. 1,7 mln zł).

Środki na funkcjonowanie formacji były pozyskiwane doraźnie i nie pozwalały na planowanie inwestycji, w szczególności w zakresie nabywania uzbrojenia, umundurowania, sprzętu transportowego, teleinformatycznego, łączności i pirotechnicznego, a także utrzymania obiektów, za których sprawne funkcjonowanie odpowiedzialne jest Biuro Ochrony Rządu. Braki w infrastrukturze i konieczność poniesienia nieplanowanych wcześniej nakładów finansowych, w związku z wstrzymanym przez lata procesem inwestycyjnym, uniemożliwiły nawet wprowadzenie w odniesieniu do BOR rozwiązań wynikających z wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2015 r. (sygn. akt K 18/14), w zakresie zapewnienia na poziomie ustawowym konstytucyjnych wymogów bezpieczeństwa i higieny pracy w służbie.

Problematyczna była również kwestia ogromnych zaległości finansowych w realizacji uprawnień mieszkaniowych funkcjonariuszy w postaci ekwiwalentu za rezygnację z lokalu mieszkalnego (zadłużenie Państwa w stosunku do konieczności wypłaty ekwiwalentu za rezygnację z lokalu szacuje się na około 350 mln zł. Na jego wypłatę powinno się zapewnić corocznie kwotę 20 mln zł).

Efektom powyższego było obniżanie standardu działań ochronnych formacji, zarówno na poziomie koordynacyjnym, jak i realizacyjnym. Skala zaniedbań w Biurze Ochrony Rządu, a także nieadekwatność przygotowania formacji na współczesne zagrożenia, uzasadnia konieczność przeprowadzenia głębokiej korekty obowiązującego w tym zakresie stanu prawnego.

W efekcie za celową uznano gruntowną modyfikację funkcjonowania służby pod względem organizacyjno-prawnym, doprowadzającą do powstania zupełnie nowej formacji ochronnej. Powołanie nowej formacji pozwoli na: podniesienie standardu realizacji działań ochronnych i zapobiegawczych oraz zwiększenie zakresu osób i obiektów nimi objętych, precyzyjne określenie zadań formacji i dostosowanych do niej uprawnień, dokonanie doboru kadr do ich realizacji, stworzenie modelu przebiegu służby, użycie nowych środków do weryfikacji predyspozycji kandydatów do służby oraz weryfikacji funkcjonariuszy do zajmowania określonych stanowisk, stworzenie nowego systemu motywacyjnego.

Ustawa o nowej formacji ochronnej – Państwowej Służbie Ochrony stanowi odpowiedź na potrzeby praktyki działań ochronnych, a przede wszystkim zagwarantuje skuteczność oraz niezwłoczność działań formacji odpowiedzialnej za ochronę osób i obiektów o kluczowym znaczeniu dla funkcjonowania Państwa. Pozwoli ona również uporządkować i doprecyzować przepisy mające dotychczas zastosowanie do funkcjonariuszy Biura Ochrony Rządu, poprzez wyjaśnienie szeregu wątpliwości interpretacyjnych powstałych w trakcie prawie szesnastoletniego okresu stosowania ustawy *o Biurze Ochrony Rządu*.

W odniesieniu do dotychczas realizowanej ochrony osób i obiektów, pragmatyka służbowa nowej formacji w sposób zasadniczy koryguje zadania BOR, jak również rozszerza katalog uprawnień umożliwiających ich realizację. Tym samym nastąpi też wzmocnienie pozycji służby i jej szefa – Komendanta Państwowej Służby Ochrony. Nowy kształt zadań ukierunkowany został na zapewnienie bezwzględne bezpieczeństwa określonemu kręgowi osób, jak również obiektów im służących. Nowej formacji ochronnej dodane zostanie również nowe zadanie, polegające na zapobieganiu przestępstwom przeciwko życiu lub zdrowiu, przestępstwom przeciwko wolności, przestępstwom naruszającym nietykalność cielesną skierowanym przeciwko osobom ochranianym oraz przestępstwom przeciwko bezpieczeństwu ochranianych obiektów, a także na uzyskiwaniu i utrwalaniu dowodów tych przestępstw. Zadanie to wpisuje się w zamierzone poszerzenie kompetencji wzmacniających kompleksowy wymiar działania formacji w dziedzinie zapewnienia bezpieczeństwa podmiotom znajdującym się pod jej ochroną, poprzez przyznanie nowej formacji ochronnej prawa do podejmowania czynności operacyjno-rozpoznawczych.

W zakresie uprawnień nowej formacji szczególnie istotne jest wyposażenie jej w kompetencje do prowadzenia określonych, adekwatnie do zadań, form czynności operacyjno-rozpoznawczych, w celu

pozyskiwania informacji dotyczących zagrożeń względem ochraniających osób i obiektów, a także zapobiegania przestępstwom stanowiącym bezpośrednie zagrożenie dla bezpieczeństwa tych osób i obiektów. W dotychczasowej ustawie, regulującej funkcjonowanie Biura Ochrony Rządu służba ta została uprawniona do prowadzenia działań profilaktycznych, wprawdzie częściowo zbliżonych do czynności operacyjno-rozpoznawczych, jednak niewystarczających z perspektywy specyfiki obecnych zagrożeń w zakresie bezpieczeństwa i niedookreślonych ustawowo. Rozszerzenie uprawnień nowej formacji wpłynie korzystnie na efektywność jej działań. Przystanie być ona uzależniona wyłącznie od informacji uzyskiwanych od innych służb i zyska pewien stopień samodzielności. W kontekście współczesnych zagrożeń dla bezpieczeństwa nie sposób wyobrazić sobie prowadzenia w pełni skutecznych działań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa osób i obiektów ochraniających bez możliwości prowadzenia czynności operacyjno-rozpoznawczych. Rozwiązanie to pozwoli nie tylko na zwiększenie możliwości samodzielnego uzyskiwania przez PSO informacji istotnych dla zapewnienia bezpieczeństwa ochraniających osób i obiektów, ale jednocześnie rozszerzy możliwości uzyskiwania informacji zdobytych w drodze prowadzenia czynności operacyjno-rozpoznawczych przez inne służby, dla których dotychczas BOR, z uwagi na ograniczone kompetencje, nie był równorzędnym partnerem.

Projekt wprowadza jednocześnie możliwość finansowania podejmowanych przez PSO czynności operacyjno-rozpoznawczych z funduszu operacyjnego, co stanowi nieodzowny element uprawnienia do wykonywania tego rodzaju czynności.

Nowy kształt zadań formacji ukierunkowany zostanie na zapewnienie bezpieczeństwa określonego w ustawie kręgowi osób, jak również obiektów im służących. Tym samym nastąpi odciążenie nowej służby z realizacji zadań niezwiązanych bezpośrednio z wymienionym wyżej celem.

W stosunku do dotychczasowych zadań Biura Ochrony Rządu, rozszerzony zostanie krąg obiektów znajdujących pod ochroną nowej formacji. Ochronie będą podlegały nie tylko obiekty służące Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, Prezesowi Rady Ministrów, ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych oraz ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych, ale także siedziby innych członków Rady Ministrów, wskazane w decyzji ministra właściwego do spraw wewnętrznych, z wyłączeniem obiektów Ministerstwa Obrony Narodowej i Ministra Sprawiedliwości. Tym samym powstanie system zabezpieczenia obiektów rządowych, gwarantujący najwyższy standard ochrony, zastępujący często iluzoryczne w tym zakresie usługi podmiotów prywatnych

Powyższe rozwiązania wymagać będą zwiększenia stanu etatowego formacji, a także poprawy przeszkolenia jej funkcjonariuszy. Zakłada się stworzenie nowego modelu przebiegu służby, wprowadzenie nowych środków do weryfikacji predyspozycji kandydatów do służby oraz weryfikacji funkcjonariuszy do zajmowania określonych stanowisk, a także wprowadzenie nowego systemu motywacyjnego. Wykreowanie nowej służby, w której zadania będą realizować osoby poddane nowej procedurze naboru, przyczyni się do stworzenia kadr wolnych od przypisywania im negatywnych ocen funkcjonowania Biura Ochrony Rządu w dotychczasowym kształcie i umożliwi rzetelną ocenę działalności służby.

Mając na uwadze zasadność skoncentrowania działań formacji ochronnej na ochronie najważniejszych osób w państwie oraz obiektów, które im służą na terenie kraju, w projekcie przewidziano przejęcie realizowanych dotychczas przez BOR zadań związanych z ochroną polskich przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych przez Żandarmerię Wojskową. Dotychczasowa praktyka działań BOR pokazała, że jest to zbyt mała formacja, niedysponująca wystarczającymi siłami i środkami dla w pełni efektywnej ochrony tych przedstawicielstw. Zadanie to powinna natomiast wykonywać służba bardziej rozbudowana, szerzej i sprawniej funkcjonująca w sferze zagranicznej.

Również w przypadku zadania polegającego na ochronie obiektów i urzędów o szczególnym znaczeniu oraz zapewnienia ich funkcjonowania praktyka pokazała, że BOR jest zbyt małą formacją, niedysponującą wystarczającymi siłami i środkami dla w pełni efektywnej ochrony ww. obiektów i urzędów. Realizacja tego zadania przez BOR jest szczególnie utrudniona również z uwagi na fakt, że nie ogranicza się jedynie do zapewnienia ochrony, ale również do zapewnienia funkcjonowania, a to z kolei przekracza możliwości finansowe i organizacyjne formacji.

Ponadto w projekcie ustawy o *Państwowej Służbie Ochrony* dookreślono krąg objętych ochroną osób wchodzących w skład delegacji państw obcych przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w stosunku do tych, które były wymienione w ustawie o Biurze Ochrony Rządu. W tym zakresie kierowano się zasadą wzajemności – ochroną obejmowane będą delegacje, w skład których wchodzi głowy państw, szefowie rządów, ministrowie spraw zagranicznych. Rozwiązanie to jest adekwatne do wzorca przyjętego w przepisach międzynarodowych, tj. w art. 1 ust. 1 lit. a Konwencji ONZ o *zapobieganiu przestępstwom i karaniu sprawców przestępstw przeciwko osobom korzystającym z ochrony międzynarodowej, w tym przeciwko dyplomatom*, sporządzonej w Nowym Jorku w dniu 14 grudnia 1973 r.

Usprawnieniu ulegnie także procedura określania zakresu ochrony poszczególnych osób objętych ochroną nowej formacji. Decyzję dotyczącą określenia zakresu działań ochronnych realizowanych wobec osób objętych ochroną PSO – z mocy ustawy lub na podstawie odrębnej decyzji ministra właściwego do spraw wewnętrznych – będzie podejmował Komendant Państwowej Służby Ochrony, informując o tym ministra właściwego do spraw wewnętrznych. W aktualnej sytuacji prawnej to minister właściwy do spraw wewnętrznych podejmuje decyzję odnośnie zakresu ochrony, podczas gdy najszerzą wiedzą o potencjalnych zagrożeniach, jak i sposobach im przeciwdziałania posiada inny podmiot – Szef BOR. Proponowana zmiana usprawni realizację działań ochronnych. Komendant Państwowej Służby Ochrony, w zależności od okoliczności i potrzeb, będzie mógł niezwłocznie poddawać korekcie zakres ochrony w miejsce znacząco bardziej rozbudowanej drogi formalnej z udziałem ministra.

Ponadto, w celu zapewnienia bezwzględnej bezpieczeństwa osobom i obiektom objętym ochroną, obok nadania nowego kształtu zadaniom tej służby, niezbędne jest zbudowanie silnej pozycji jej szefa, jak i samej formacji, co w sposób bezpośredni wiąże się z podniesieniem standardu ochrony. Nastąpi to poprzez wyposażenie Komendanta Państwowej Służby Ochrony w status centralnego organu administracji rządowej. Tym samym będzie on mógł wydawać, na podstawie upoważnień zawartych w ustawie, zarządzenia regulujące zagadnienia ochrony dotychczas mieszczące się w kompetencji ministra, co przyspieszy i usprawni proces decyzyjny. Obecnie podobne kategorie spraw w innych służbach regulują ich szefowie. Jednocześnie należy zwrócić uwagę na fakt, że wszyscy szefowie służb ściśle współpracujących dotychczas z BOR są centralnymi organami administracji rządowej, a zatem zmiana przyczyni się do powstania równowagi w tym zakresie.

Dodatkowo przyznane zostanie mu prawo do wyrażania zgody na wydawanie pozwoleń (zaświadczeń) na wwóz i posiadanie broni dla wjeżdżających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej funkcjonariuszy państw obcych wykonujących czynności ochronne wobec przedstawicieli tych państw, jak również prawo do poddawania funkcjonariuszy badaniom psychofizjologicznym (wariografem).

Obok przepisu określającego obowiązek podmiotów publicznych, co do zapewnienia niezbędnych warunków do wykonywania ustawowych zadań, w projekcie wprowadzono unormowanie nakładające na osoby ochraniające oraz podmioty zarządzające lub administrujące chronionymi przez formację obiektami powinność niezwłocznego przekazywania Państwowej Służbie Ochrony wszelkich informacji, mających wpływ na bezpieczeństwo ochraniających osób i obiektów, jak również stosowania się do zaleceń związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa ochraniającym osobom i obiektom wydawanych przez Państwową Służbę Ochrony. Praktyka działań ochronnych pokazuje, że istnienie tak sformułowanego zobowiązania jest potrzebne dla zobrazowania powinności, jaka spoczywa również na podmiotach obejmowanych ochroną, a tym samym i wynikających z tej powinności uprawnień formacji. Dla skuteczności podejmowanych działań ochronnych jest niezbędne ściśle współdziałanie ww. podmiotów.

Projekt zakłada również uzupełnienie wieloletniej luki w przepisach regulujących funkcjonowanie formacji ochronnej, odnoszącej się do możliwości czasowej rezygnacji osób ochraniających z realizowanej wobec nich ochrony, z wyłączeniem działań mających na celu pozyskanie informacji dotyczących bezpośrednich zagrożeń względem osób objętych ochroną, od których formacja ochronna nigdy nie odstępuje. Ponadto proponowane przepisy wskazują wyjątkowe sytuacje – jak wprowadzenie stopnia alarmowego w oparciu o przepisy ustawy o *działaniach antyterrorystycznych* czy

też wprowadzenie stanu wyjątkowego, w których to sytuacjach najważniejsze osoby w państwie nie mogą czasowo zrezygnować z ochrony.

Za celowe uznano również przyznanie Państwowej Służbie Ochrony prawa do korzystania z pomocy ze strony innych formacji. W przypadku zagrożenia realizacji zadań w zakresie ochrony obiektów, gdy siły Państwowej Służby Ochrony okażą lub mogą okazać się niewystarczające, możliwe byłoby użycie oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych RP – na podstawie postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wydanego na wniosek Prezesa Rady Ministrów. W przypadku niecierpiącym zwłoki decyzję o udzieleniu pomocy podejmowałby Minister Obrony Narodowej, na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych, zawiadamiają o niej niezwłocznie Prezydenta RP oraz Prezesa Rady Ministrów. Decyzja ta byłaby następnie poddawana procedurze jej potwierdzenia przez Prezydenta RP.

Natomiast, w przypadku zagrożenia dla realizacji zadań związanych z ochroną przebywających na terytorium RP delegacji państw obcych, innych osób objętych ochroną ze względu na dobro państwa, a także związanych z ochroną obiektów, jeśli siły Państwowej Służby Ochrony okazałyby się niewystarczające lub mogłyby okazać się niewystarczające, możliwe byłoby udzielenie pomocy przez żołnierzy Żandarmerii Wojskowej – na podstawie zarządzenia Prezesa Rady Ministrów wydanego na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych oraz Policji lub Straży Granicznej – na podstawie zarządzenia ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

Ponadto – w kontekście uprawnień funkcjonariuszy nowej formacji – projekt zakłada dostosowanie przepisów w zakresie uprawnień mieszkaniowych dla nowoprzyjętych funkcjonariuszy do rozwiązań funkcjonujących obecnie w Centralnym Biurze Antykorupcyjnym. Natomiast uprawnienia nabyte w zakresie prawa do lokalu mieszkalnego innych uprawnień mieszkaniowych nabyte przez funkcjonariuszy Biura Ochrony Rządu, którzy staną się funkcjonariuszami Państwowej Służby Ochrony pozostaną w mocy.

Zmianie w stosunku do obowiązujących w BOR ulegną także przepisy dotyczące uposażenia i dodatków – w celu uproszczenia przepisów w miejsce obowiązujących w BOR kilku typów dodatków wprowadzony zostanie jeden, tzw. dodatek specjalny, wynoszący co najmniej 1 % wysokości uposażenia zasadniczego, ale nie więcej niż 50% tego uposażenia. Rozwiązanie to będzie miało elastyczny charakter co pozwoli na bieżące dostosowywanie wysokości dodatków do rodzaju i sposobu wykonywanych zadań, zapewniając jednocześnie motywacyjny wymiar.

Zmieniono również przepisy dotyczące uprawnień mieszkaniowych dla nowoprzyjmowanych funkcjonariuszy na wzór obowiązujących w innych służbach resortu spraw wewnętrznych. Natomiast dla funkcjonariuszy Biura Ochrony Rządu, którzy z dniem wejścia w życie niniejszego projektu ustawy staną się funkcjonariuszami PSO uprawnienia w zakresie prawa do lokalu i ekwiwalentu pieniężnego za rezygnację z lokalu pozostaną bez zmian.

Regulacje zawarte w projekcie uzupełniają także lukę w zasadach dotyczących przenoszenia funkcjonariuszy pomiędzy służbami, umożliwiając pozyskanie do służby w nowej formacji wykazujących predyspozycje do jej pełnienia funkcjonariuszy: Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Wywiadu Wojskowego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Więziennej, Służby Celno-Skarbowej, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, żołnierzy Żandarmerii Wojskowej lub żołnierzy zawodowych.

Z kolei w celu zapewnienia odpowiedniego nadzoru nad zgodnością przetwarzania danych osobowych gromadzonych przez Państwową Służbę Ochrony z przepisami projektowanej ustawy oraz przepisami o ochronie danych osobowych, projekt przewiduje powołanie w ramach formacji pełnomocnika do spraw kontroli przetwarzania przez PSO danych osobowych.

W projekcie przewidywane są także przepisy zobowiązujące wszystkich funkcjonariuszy do składania oświadczeń majątkowych, co zapewni transparentność formacji i wpisuje się w szeroko pojętą profilaktykę antykorupcyjną.

Projekt ustawy zakłada również, że kierownicy komórek organizacyjnych PSO będą współdziałać z Biurem Nadzoru Wewnętrznego, nad powołaniem którego toczą się w MSWiA prace legislacyjne w ramach odrębnego projektu ustawy.

Projekt zakłada także naprawę sytuacji związanej z wieloletnim niedofinansowaniem infrastruktury i obiektów służących BOR, poprzez wprowadzenie w nowej formacji ochronnej przepisów odnoszących się do kwestii bezpieczeństwa i higieny służby – analogicznych, jak w innych służbach.

Przygotowana regulacja doprecyzowuje również, na wzór innych służb, przepisy odnoszące się do odpowiedzialności dyscyplinarnej funkcjonariuszy PSO, co ma na celu wprowadzenie odpowiednich rygorów w zakresie realizowalnych przez nich zadań.

Pozostałe zmiany mają charakter porządkujący, wynikający z ponad szesnastoletniej praktyki stosowania ustawy o *Biurze Ochrony Rządu*. W tym zakresie m.in.: dodano przepis sankcjonujący funkcjonowanie Państwowej Służby Ochrony jako podmiotu objętego militaryzacją, dookreślono zasady pozostawiania funkcjonariuszy w dyspozycji Komendanta Państwowej Służby Ochrony, jak również zwalniania z niej, uelastyczniono przepisy dotyczące opiniowania służbowego, dookreślono zasady oddelegowywania funkcjonariuszy do wykonywania obowiązków poza Państwową Służbę Ochrony, wprowadzono przepis umożliwiający czasowe skierowanie funkcjonariusza do czasowego wykonywania obowiązków, innych niż wynikające z zajmowanego stanowiska, a jednocześnie zgodnych z posiadanymi przez niego kwalifikacjami i umiejętnościami oraz zrezygnowano z przesłanki zwolnienia ze służby, jaką jest wiek funkcjonariusza. Projekt ustawy powieli jednocześnie znajdującą się dotychczas w ustawie o *Biurze Ochrony Rządu* rozwiązania dotyczące uprawnień oraz zasad organizacji Straży Marszałkowskiej.

2. Charakterystyka projektu ustawy – rzeczywisty stan oraz wskazanie różnic pomiędzy dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym.

W art. 1 projektu ustawy określono jej zakres przedmiotowy wskazując, że obejmuje on: uprawnienia oraz zasady organizacji Państwowej Służby Ochrony, obowiązki osób ochraniających, zakres oraz sposób ochrony Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, a także uprawnienia oraz zasady organizacji Straży Marszałkowskiej.

W art. 2 ust. 1 dokonano zdefiniowania nowej formacji – PSO, jako jednolitej, umundurowanej i uzbrojonej formacji wykonującej zadania z zakresu ochrony osób i obiektów o szczególnym znaczeniu dla bezpieczeństwa państwa. Z kolei w art. 2 ust. 3 zawarto delegację dla ministra właściwego do spraw wewnętrznych do określenia w drodze rozporządzenia wzoru znaku graficznego Państwowej Służby Ochrony, w celu stworzenia spójnego systemu identyfikacji wizualnej PSO.

Zadania nowej formacji ochronnej określono w art. 3, przy czym nowy kształt zadań ukierunkowany został na zapewnienie bezpieczeństwa określonemu kręgowi osób, jak również obiektów im służących. Przewidywane jest odstępianie PSO z części zadań realizowanych dotychczas przez BOR, niezwiązanych z wymienionym celem w sposób bezpośredni na rzecz pogłębiania efektywności działań, poprzez poszerzenie kompetencji, jak i odpowiednią koncentrację sił i środków.

W stosunku do dotychczasowych zadań Biura Ochrony Rządu, krąg obiektów znajdujących pod ochroną nowej formacji zostanie rozszerzony o siedziby innych członków Rady Ministrów poza – co ma już miejsce obecnie – obiektami służącymi ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych oraz ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych, ale z wyłączeniem obiektów służących Ministrowi Obrony Narodowej i Ministrowi Sprawiedliwości, które będą chronione przez formacje podległe tym ministrom (art. 3 pkt 1 lit. e). Nowe obiekty będą obejmowane ochroną na podstawie decyzji ministra właściwego do spraw wewnętrznych, wydanej z uwzględnieniem sił i środków pozostających w dyspozycji PSO, oceny zagrożenia oraz przystosowania danego obiektu do objęcia ochroną (art. 4 ust. 2).

W stosunku do tych siedzib członków Rady Ministrów, dla których brak będzie przesłanek do zapewnienia ochrony przez PSO, możliwe będzie – również na podstawie decyzji ministra właściwego do spraw wewnętrznych – objęcie ich ochroną realizowaną przez Policję lub ochroną realizowaną przez specjalistyczne uzbrojone formacje ochronne (SUFO), przy czym nadzór nad spełnieniem odpowiednich standardów ochrony przez SUFO będzie realizowany przez Komendanta PSO.

W przepisach zmieniających ujętych w niniejszym projekcie zakładane jest w związku z tym m.in. dodanie nowego zadania Policji w ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. *o Policji*, dotyczącego ochrony siedzib członków Rady Ministrów nieochronianych przez Państwową Służbę Ochrony, wskazanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych oraz dokonanie stosownych zmian w ustawie z dnia 22 sierpnia 1997 r. *o ochronie osób i mienia*.

Należy w tym kontekście podkreślić, że nieakceptowalna jest aktualna sytuacja, w której za bezpieczeństwo siedzib części członków Rady Ministrów odpowiadają firmy ochroniarskie, które nie są w stanie zapewnić standardów ochrony odpowiednich do rangi i znaczenia tych obiektów. Nowej formacji ochronnej, w celu poprawy bezpieczeństwa ochraniających osób i obiektów, dodane zostanie również nowe zadanie, polegające na zapobieganiu przestępstwom przeciwko życiu, zdrowiu, wolności i nietykalności cielesnej oraz wykroczeniom skierowanym przeciwko ochranianym osobom oraz zagrażających bezpieczeństwu ochraniających obiektów (art. 3 pkt 2), a także określonym typom przestępstw popełnionych przez funkcjonariuszy i pracowników PSO w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych (art. 3 pkt. 3) Stanowi to odpowiedź na aktualne wyzwania w dziedzinie bezpieczeństwa.

Ponadto dookreślony został krąg osób wchodzących w skład delegacji zagranicznych, które obejmowane są ochroną (art. 3 pkt 1 lit. c). W tym zakresie kierowano się zasadą wzajemności – ochroną z mocy ustawy obejmowane będą jedynie delegacje, w skład których wchodzi głowy państw, szefowie rządów, ministrowie spraw zagranicznych. Pozostali przedstawiciele delegacji zagranicznych będą mogli być objęci ochroną, jeśli będą istniały ku temu uzasadnione przesłanki, dotyczące np. występowania istotnych zagrożeń dla bezpieczeństwa tych konkretnych osób. Rozwiązanie to jest adekwatne do wzorca przyjętego w przepisach międzynarodowych, tj. w *Konwencji ONZ o zapobieganiu przestępstwom i karaniu sprawców przestępstw przeciwko osobom korzystającym z ochrony międzynarodowej, w tym przeciwko dyplomatom*, sporządzonej w Nowym Jorku z dnia 14 grudnia 1973 r. Aktualnie katalog osób, którym przyznaje się ochronę BOR na terytorium kraju jest zdecydowanie szerszy i nieuzasadniony zakresem ochrony zapewnianym przez inne państwa.

Mając na uwadze zasadność skoncentrowania działań formacji ochronnej na ochronie najważniejszych osób w państwie oraz obiektów, które im służą na terenie kraju, w projekcie przewidziano przejęcie realizowanych dotychczas przez BOR zadań związanych z ochroną polskich przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych (art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 16 marca 2016 r. *o Biurze Ochrony Rządu*) przez Żandarmerię Wojskową. Dotychczasowa praktyka działań BOR pokazała, że jest to zbyt mała formacja, niedysponująca wystarczającymi siłami i środkami dla w pełni efektywnej ochrony tych przedstawicielstw. Zadanie to powinna natomiast wykonywać służba bardziej rozbudowana, szerzej i sprawniej funkcjonująca w sferze zagranicznej. Uznano, że jedynie resort obrony narodowej jest w stanie zapewnić możliwie niezwłoczny transport na terytorium innych państw, w szczególności ogarniętych konfliktami zbrojnymi lub realnie nimi zagrożonych, a także wysoki poziom łączności oraz sprawne przeprowadzenie ewentualnej ewakuacji placówki w sytuacjach kryzysowych. Również w dotychczasowych uwarunkowaniach prawnych, z chwilą ewakuacji placówek dyplomatycznych korzysta się ze wsparcia Sił Zbrojnych RP. Ponadto resort obrony narodowej dysponuje najlepszym systemem rozpoznawania zagrożeń poza granicami kraju, korzystając zarówno z informacji dostarczanych przez cywilne, jak i wojskowe służby specjalne, a także z informacji uzyskiwanych w ramach współpracy międzynarodowej prowadzonej kanałami wojskowymi, np. w ramach struktur NATO. Wskazanie w ramach Sił Zbrojnych RP Żandarmerii Wojskowej jako właściwej do przejęcia ochrony placówek dyplomatycznych wynika natomiast z doświadczeń tej formacji związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa Ministra Obrony Narodowej.

Żandarmeria Wojskowa, zgodnie z przyjętymi założeniami, przejmie także zadanie polegające na ochronie oraz zapewnieniu funkcjonowania obiektów i urzędów o szczególnym znaczeniu (art. 2 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 16 marca 2016 r. *o Biurze Ochrony Rządu*), których funkcjonowanie objęte jest najwyższą klauzulą niejawności i jest ściśle powiązane z dziedziną obronności, w związku z czym naturalnym jest powierzenie tego zadania resortowi obrony narodowej. Również w przypadku tego zadania praktyka pokazała, że BOR jest zbyt małą formacją, niedysponującą wystarczającymi siłami i środkami dla w pełni efektywnej ochrony ww. obiektów i urzędów. Realizacja tego zadania przez BOR jest szczególnie utrudniona również z uwagi na fakt, że nie ogranicza się jedynie do zapewnienia

ochrony, ale polega również na zapewnieniu ich funkcjonowania, a to z kolei przekracza możliwości finansowe i organizacyjne formacji. Zadanie to zostało przejęte mocą rozwiązań ustanowionych w ustawie z dnia 16 marca 2001 r. *o Biurze Ochrony Rządu* od likwidowanych Nadwiślańskich Jednostek Wojskowych. Jednocześnie w budżecie formacji nie znalazły się środki finansowe umożliwiające realizację wzmiankowanego zadania. Niezbędne wydatki z tym związane pokrywane są z oszczędności z inwestycji przeznaczanych na bieżącą działalność formacji. Dodatkowe problemy występują w sferze organizacyjnej. Niemożliwe jest także wykorzystanie tych obiektów, w związku z realizacją statutowych działań formacji, ponieważ ich wykorzystanie musi być powiązane z dziedziną obronności. Zgodnie z projektem ustawy również to zadanie zostanie przejęte przez Żandarmerię Wojskową.

W odniesieniu do procedury obejmowania ochroną ze względu na dobro państwa innych niż wprost wymienione w ustawie osoby w art. 4 ust. 1 wskazano, że decyzję w niniejszym zakresie będzie podejmował, jak ma to miejsce obecnie, minister właściwy do spraw wewnętrznych, jednakże w odróżnieniu od dotychczasowych rozwiązań projekt w art. 4 ust. 4 zakłada, że decyzję co do zakresu działań ochronnych w stosunku do wszystkich osób obejmowanych ochroną – z mocy ustawy lub na podstawie odrębnej decyzji ministra właściwego do spraw wewnętrznych – będzie podejmował Komendant Państwowej Służby Ochrony, informując o tym ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

W aktualnej sytuacji prawnej to minister właściwy do spraw wewnętrznych podejmuje decyzję odnośnie zakresu ochrony, podczas gdy najszerszą wiedzą o potencjalnych zagrożeniach, jak i sposobach im przeciwdziałania posiada inny podmiot – Szef BOR. Proponowana zmiana usprawni realizację działań ochronnych. Komendant Państwowej Służby Ochrony, w zależności od okoliczności i potrzeb, będzie mógł niezwłocznie poddawać korekcie zakres ochrony w miejsce znacząco bardziej rozbudowanej drogi legislacyjnej z udziałem ministra.

Ponadto w art. 4. ust. 4 wprowadzono nową w stosunku do ustawy regulującej funkcjonowanie BOR normę prawną, zgodnie z którą Komendant PSO określa dla każdej z osób ochraniających poziom zagrożenia, biorąc pod uwagę posiadane informacje, dotyczące bezpośrednich zagrożeń względem każdej z tych osób, zajmowane stanowisko oraz poziom bezpieczeństwa w miejscu jej przebywania. Poziom zagrożenia może być określony jako niski, umiarkowany, wysoki i bardzo wysoki.

Norma ta ma istotne znaczenie, w kontekście art. 5 projektu, które przewidują możliwość czasowej rezygnacji osób ochraniających z realizowanej wobec nich ochrony, z wyłączeniem działań mających na celu pozyskanie informacji dotyczących bezpośrednich zagrożeń względem osób objętych ochroną. W art. 5 ust. 5 wskazano bowiem, że w przypadku określenia przez Komendanta PSO poziomu zagrożenia dotyczącego osoby czasowo rezygnującej z ochrony jako wysokiego lub bardzo wysokiego Komendant PSO informuje o tym poziomie zagrożenia zarówno osobę rezygnującą z ochrony, jak i ministra właściwego do spraw wewnętrznych. Ponadto w art. 5 w ust. 3 – 4 wskazano na brak możliwości czasowej rezygnacji z ochrony PSO przez osoby chronione na mocy ustawy w przypadku ich pobytu na obszarach lub w obiektach, w stosunku do których wprowadzono trzeci lub czwarty stopień alarmowy w trybie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. *o działaniach antyterrorystycznych* oraz na obszarze, na którym wprowadzono stan wyjątkowy w trybie art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2002 r. *o stanie wyjątkowym*.

Komendant PSO informację o czasowej rezygnacji z ochrony przekazywałby każdorazowo ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych. Ponadto informowałby ministra właściwego do spraw wewnętrznych o braku możliwości realizacji ochrony w zakresie w określonym w decyzji Komendanta PSO wydanej na podstawie art. 4 ust. 6, wynikającym ze zdarzeń losowych lub innych nieprzewidzianych okoliczności.

Proponowane rozwiązania stanowią uzupełnienie wieloletniej luki w przepisach regulujących funkcjonowanie formacji ochronnej, odnoszącej się do możliwości czasowej rezygnacji osób ochraniających z realizowanej wobec nich ochrony, z wyłączeniem działań mających na celu pozyskanie informacji dotyczących bezpośrednich zagrożeń względem osób objętych ochroną, od których formacja ochronna nigdy nie odstępuje. Ponadto przepisy te wychodzą naprzeciw minimalnemu, w przypadku osób piastujących najważniejsze funkcje w Państwie, prawu do wypoczynku i prywatności.

W art. 6 zawarto z kolei, obok przepisu określającego obowiązek podmiotów publicznych, co do zapewnienia niezbędnych warunków do wykonywania ustawowych zadań przez PSO, unormowanie nakładające na osoby ochraniane, przyjmujące ochraniane przez PSO delegacje państw obcych oraz podmioty zarządzające lub administrujące chronionymi przez formację obiektami powinność niezwłocznego przekazywania PSO wszelkich informacji, mogących mieć wpływ na bezpieczeństwo ochranianych osób i obiektów, jak również stosowania się do zaleceń związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa ochranianym osobom i obiektom wydawanych przez PSO. Ponadto podmioty przyjmujące ochraniane przez PSO delegacje państw obcych oraz podmioty zarządzające lub administrujące chronionymi przez formację obiektami zostały zobowiązane do udostępniania środków technicznych rejestrujących obraz, jeżeli takie istnieją, zapewniania dostępu do infrastruktury teleinformatycznej i technicznej obiektu, jeżeli taka istnieje, a także umożliwiania wykorzystania środków technicznych rejestrujących obraz, będących własnością PSO. Praktyka działań ochronnych pokazuje, że istnienie tak sformułowanych zobowiązań jest potrzebne dla zobrazowania powinności, jaka spoczywa również na podmiotach obejmowanych ochroną, a tym samym i wynikających z tej powinności uprawnień formacji. Dla skuteczności podejmowanych działań ochronnych jest niezbędne ściśle współdziałanie ww. podmiotów.

W celu zapewnienia bezwzględne bezpieczeństwa osobom i obiektom objętym ochroną, obok nadania nowego kształtu zadaniom tej służby, niezbędne jest zbudowanie silnej pozycji jej szefa, jak i samej formacji, co w sposób bezpośredni wiąże się z podniesieniem standardu ochrony. Nastąpi to poprzez wyposażenie Komendanta Państwowej Służby Ochrony w status centralnego organu administracji rządowej (art. 9 ust. 1). Tym samym nastąpi zwiększenie samodzielności w zakresie zarządzania formacją odpowiedzialną za zapewnianie bezpieczeństwa chronionym osobom i obiektom, a to z kolei usprawni realizację statutowych zadań. Komendant PSO, jako organ centralny, będzie mógł wydawać, na podstawie upoważnień zawartych w ustawie, zarządzenia regulujące jej funkcjonowanie, jak również rozstrzygać postępowania administracyjne, kończące rozpatrywanie sprawy przed organem administracji (w sprawach kadrowych, mieszkaniowych i finansowych). Jednocześnie należy zwrócić uwagę na fakt, że wszyscy szefowie służb ściśle kooperujących dotychczas z BOR są centralnymi organami administracji rządowej (Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szef Agencji Wywiadu, Szef Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Komendant Główny Policji, Komendant Główny Straży Granicznej, Szef Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Szef Służby Wywiadu Wojskowego, Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej).

Dodatkowo Komendantowi PSO, na podstawie zawartych w niniejszym projekcie przepisów zmieniających ustawę z dnia 21 maja 1999 r. *o broni i amunicji*, przyznane zostanie prawo do wyrażania zgody na wydawanie pozwoleń na wwóz i posiadanie broni dla wjeżdżających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej funkcjonariuszy państw obcych wykonujących czynności ochronne wobec przedstawicieli tych państw. Rozwiązanie zakładające przyznanie szefowi formacji ochronnej uprawnienia do decydowania o przyznaniu pozwolenia przez organy Policji lub zaświadczenia przez konsula na broń, umożliwiającego jej wwiezienie, posiadanie i noszenie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ma na celu zwiększenie jego wpływu na zakres podejmowanych działań ochronnych, wobec znajdujących się również pod ochroną PSO przedstawicieli państw obcych. Pozwoli ono na bezpośrednią merytoryczną kontrolę środków, jakie pragnie wykorzystać państwo obce dla zapewnienia bezpieczeństwa jego przedstawicielom na terytorium RP. Ponadto, prawo do wyrażania wymienionych zgód stworzy warunki do faktycznego stosowania zasady wzajemności. Jeżeli funkcjonariuszom polskim, wykonującym czynności ochronne wobec przedstawicieli Rzeczypospolitej Polskiej w trakcie wizyt zagranicznych, nie umożliwi się wwiezienia broni na terytorium danego państwa, komendant PSO mógłby również, działając symetrycznie, dany wniosek obcych służb o wwiezienie i posiadanie broni na terytorium RP rozpatrzeć negatywnie.

Na podstawie art. 19 ust. 1 projektu, obok wykonywanych dotychczas przez BOR czynności administracyjno-porządkowych w celu realizacji zadań w zakresie ochrony osób i obiektów, PSO będzie także realizować czynności operacyjno-rozpoznawcze w celu pozyskiwania informacji dotyczących zagrożeń względem ochranianych osób i obiektów, a także zapobiegania przestępstwom, o których mowa w art. 3 pkt 2 i 3.

Rozszerzenie uprawnień nowej formacji wpłynie korzystnie na efektywność jej działań. Przystanie być ona uzależniona wyłącznie od informacji uzyskiwanych od innych służb i zyska pewien stopień samodzielności. W kontekście współczesnych zagrożeń dla bezpieczeństwa nie sposób wyobrazić sobie prowadzenia w pełni skutecznych działań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa osób i obiektów ochraniających bez możliwości prowadzenia czynności operacyjno-rozpoznawczych.

Rozwiązanie to pozwoli nie tylko na zwiększenie możliwości samodzielnego uzyskiwania przez PSO informacji istotnych dla zapewnienia bezpieczeństwa ochraniających osób i obiektów, ale jednocześnie rozszerzy możliwości uzyskiwania informacji zdobytych w drodze prowadzenia czynności operacyjno-rozpoznawczych przez inne służby, dla których dotychczas BOR, z uwagi na ograniczone kompetencje, nie był równorzędnym partnerem.

Do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 16 marca 2001 r. *o Biurze Ochrony Rządu* żołnierze poprzednika formacji BOR – Jednostki Wojskowej Nr 1004 – Biura Ochrony Rządu korzystali już z uprawnień do prowadzenia czynności operacyjno-rozpoznawczych. Odbywało się to na podstawie ustawy z dnia 21 czerwca 1996 r. *o urzędzie Ministra Spraw Wewnętrznych*, upoważniającej żołnierzy JW Nr 1004 do podejmowania tej kategorii czynności w sposób określony ustawą *o Policji*. Pragmatyka ustawowa, regulująca funkcjonowanie BOR, zrezygnowała z tych prerogatyw na rzecz zbliżonej merytorycznie działalności profilaktycznej. Z perspektywy lat kształt nadany ustawą o BOR działalności profilaktycznej należy uznać za niewystarczający. Owa działalność profilaktyczna nie w pełni przystaje do obecnej rzeczywistości oraz skali zagrożeń, które powinny wymuszać zaangażowanie się BOR w pozyskiwanie informacji o potencjalnych niebezpieczeństwach. Obecnie niewystarczająca jest bowiem postawa biernego odbiorcy informacji, uzyskiwanych od innych służb, wpisana w działalność profilaktyczną. Dodatkowo, brak uprawnień do wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych stanowi, podnoszoną przez inne służby, przesłankę negatywną udostępnienia BOR informacji pozyskanych przez nie właśnie w drodze tego rodzaju czynności, podczas gdy informacje te mogą mieć największe znaczenie dla bezpieczeństwa ochraniających osób, obiektów i urządzeń. Z tego względu wyposażenie funkcjonariuszy nowej formacji ochronnej w prawo do wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych, w celu pozyskiwania informacji dotyczących zagrożeń względem osób i obiektów ochraniających, a także zapobiegania przestępstwom, o których mowa w art. 3 pkt 2 i 3, należy uznać za niezbędne.

Ponadto, w art. 43 określono zasady dostępu PSO do prowadzonych przez inne instytucje zbiorów danych, w tym zbiorów danych osobowych, prowadzonych przez organy władzy publicznej oraz państwowe lub samorządowe jednostki organizacyjne. Przyjęte w tych przepisach rozwiązania są analogiczne, jak ma to miejsce w innych ustawach regulujących taką problematykę – np. w ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. *o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym*.

W projekcie, w art. 21 pkt 8, unormowane jest również nowe w stosunku do dotychczasowych uprawnień BOR uprawnienie dla funkcjonariuszy PSO do obserwowania i rejestrowania przy użyciu środków technicznych obrazu zdarzeń w miejscach publicznych, oraz rejestrowania dźwięków towarzyszącego tym zdarzeniom, a także obserwowania i rejestrowania przy użyciu środków technicznych obrazu zdarzeń w obiektach ochraniających lub wokół tych obiektów, w uzgodnieniu z ich administratorami, oraz w miejscach zamieszkania osób ochraniających w zakresie uzgodnionym z tymi osobami i niezbędnym do realizacji zadań, o których mowa w art. 3 pkt 1-3 projektu.

Jednocześnie na mocy projektowanych przepisów (art. 37) wprowadzony zostanie obowiązek protokolarnego i komisijnego niszczenia uzyskanych w ramach realizowanych przez PSO czynności materiałów, chyba że będą one potwierdzały popełnienie przestępstwa albo będą istotne dla zapewnienia bezpieczeństwa ochraniającym osobom lub obiektom. Materiały uzyskane z czynności, o których mowa w art. 21 pkt 8 będą przechowywane przez okres co najmniej 30 dni, ale nie dłużej niż 60 dni. Weryfikacja pozostałych materiałów będzie odbywała się nie rzadziej niż co 3 lata od dnia ich uzyskania.

Przepisy projektowanych art. 59 – 61 wprowadzają równie istotne z punktu widzenia skutecznej realizacji zadań PSO uprawnienie do uzyskiwania danych telekomunikacyjnych, internetowych i pocztowych, niestanowiących treści przekazu. Informacje te ułatwią funkcjonariuszom m.in. identyfikację osoby, która stwarza zagrożenie dla ochraniających osób i obiektów, pozwolą określić

miejsce jej przebywania i przemieszczania, pozwolą także ustalić kontakty utrzymywane przez osobę. Przyjęte rozwiązania w projektowanych przepisach dotyczących tej problematyki są analogiczne, jak uregulowania przyjęte w ustawach kompetencyjnych instytucji uprawnionych do uzyskiwania takich informacji i obejmują m.in. kontrolę sądową nad uzyskiwaniem tego rodzaju danych.

Projekt wprowadza także przepisy określające uprawnienie PSO do prowadzenia kontroli operacyjnej (art. 44 – 56), w oparciu o uprawnienia innych służb w zakresie ukształtowanym w ramach wykonania wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 lipca 2014 r., Sygn. akt K 23/11¹ oraz do uzyskiwania informacji, w tym także niejawnych, ich gromadzenia, sprawdzania oraz przetwarzania (art. 58). Przepisy te zostały skonstruowane, z tą jednakże różnicą, że PSO nie będzie miała prawa do uzyskiwania, zbędnych z perspektywy jej ustawowych zadań, danych objętych tajemnicą skarbową i ubezpieczeniową.

Należy podkreślić, że w projekcie wprowadzono, wzorem innych służb uprawnionych do prowadzenia kontroli operacyjnej, przepisy odnoszące się do prokuratorskiego nadzoru oraz sądowej kontroli prowadzenia tego rodzaju działań, a sam zakres przestępstw stanowiących przesłankę do wniosku o zarządzanie kontroli operacyjnej przez sąd będzie znacznie węższy niż przypadku innych służb, tj. ograniczony do przestępstw, które mogą w sposób bezpośredni dotyczyć bezpieczeństwa ochraniających osób i obiektów lub popełnionych przez funkcjonariuszy i pracowników PSO w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych. Przyjęta zostanie także forma kontroli społecznej nad prowadzeniem kontroli operacyjnej przez PSO, poprzez wprowadzenie obowiązku dla ministra właściwego do spraw wewnętrznych dotyczącego corocznej sprawozdawczości w tym zakresie przed Parlamentem.

Z kolei w celu zapewnienia odpowiedniego nadzoru nad zgodnością przetwarzania danych osobowych gromadzonych przez Państwową Służbę Ochrony z przepisami projektowanej ustawy oraz przepisami o ochronie danych osobowych, projekt przewiduje powołanie w ramach formacji pełnomocnika do spraw kontroli przetwarzania przez PSO danych osobowych (art. 62). W tym zakresie skorzystano z rozwiązań funkcjonujących dotychczas w CBA.

Projekt ustawy zakłada również, że kierownicy komórek organizacyjnych PSO będą współdziałać z Biurem Nadzoru Wewnętrznego, nad powołaniem którego toczą się w MSWiA prace legislacyjne w ramach odrębnego projektu ustawy (art. 63).

W projekcie zawarte są również przepisy, które wprowadzają uprawnienie do posługiwania się przez funkcjonariuszy PSO tzw. „dokumentami legalizacyjnymi” (art. 64), umożliwiającymi „działania pod przykryciem”, bez których niejednokrotnie brak jest możliwości skutecznego wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych, co jest warunkiem niezbędnym z perspektywy zapewnienia bezpieczeństwa ochraniających osób i obiektów. Szczegóły związane z wydawaniem, posługiwaniem i przechowywaniem tych dokumentów określają niejawne przepisy wydane przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

Ponadto projekt precyzuje uprawnienia PSO do korzystania z pomocy osób niebędących funkcjonariuszami tej formacji (art. 65). Projektowane przepisy określają m.in. zasady ochrony osób udzielających pomocy oraz wprowadzają ograniczenia możliwości korzystania z pomocy, określonym w projektowanym art. 67, kategoriom osób.

¹ Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że wybrane przepisy ustaw: o Policji, o Straży Granicznej, o kontroli skarbowej, o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego, o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym oraz o Służbie Celnej są niezgodne z Konstytucją, gdyż nie przewidują niezależnej kontroli udostępniania służbom danych telekomunikacyjnych, nie przewidują gwarancji niezwłocznego, komisyjnego i protokolarnego zniszczenia materiałów zawierających informacje objęte zakazami dowodowymi, co do których sąd nie uchylił tajemnicy zawodowej bądź uchylene było niedopuszczalne oraz nie zawierają regulacji dotyczących niszczenia danych niemających znaczenia dla prowadzonego postępowania. Ponadto, w uzasadnieniu wyroku Trybunał przywołał także minimalne wymagania, jakie muszą spełniać przepisy ograniczające konstytucyjne wolności i prawa.

Jednocześnie w art. 66 projektu wprowadzono możliwość finansowania podejmowanych przez PSO czynności operacyjno-rozpoznawczych i zakupów środków technicznych niezbędnych do realizacji tych czynności z funduszu operacyjnego, co stanowi nieodzowny element uprawnień do wykonywania tego rodzaju czynności. Z funduszu operacyjnego będą również pokrywane koszty prowadzonych szkoleń dla funkcjonariuszy PSO dotyczących wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych oraz wynagrodzenia osób, o których mowa w art. 65, w zakresie, w jakim, ze względu na wyłączenie ich jawności, nie mogą być stosowane przepisy o finansach publicznych, rachunkowości i zamówieniach publicznych.

W art. 68 określono zasady udostępniania informacji o szczegółowych formach, zasadach i organizacji czynności operacyjno-rozpoznawczych, a także o prowadzonych przez PSO czynnościach oraz o stosowanych środkach i metodach ich realizacji. Zasady udostępniania tych informacji są analogiczne jak w przypadku zasad przyjętych w ustawach kompetencyjnych regulujących działanie służb podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.

Za celowe uznano również przyznanie Państwowej Służbie Ochrony prawa do korzystania z pomocy ze strony innych formacji (art. 39 i 40). W przypadku zagrożenia realizacji zadań w zakresie ochrony obiektów, gdy siły Państwowej Służby Ochrony okażą lub mogą okazać się niewystarczające możliwe byłoby użycie oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych RP – na podstawie postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wydanego na wniosek Prezesa Rady Ministrów. W przypadku niecierpiącym zwłoki decyzję o udzieleniu pomocy podejmowałby Minister Obrony Narodowej, na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych, zawiadamiając o niej niezwłocznie Prezydenta RP oraz Prezesa Rady Ministrów. Decyzja ta byłaby następnie poddawana procedurze jej potwierdzenia przez Prezydenta RP.

Natomiast, w przypadku zagrożenia dla realizacji zadań związanych z ochroną przebywających na terytorium RP delegacji państw obcych, innych osób objętych ochroną ze względu na dobro państwa, a także związanych z ochroną obiektów, jeśli siły Państwowej Służby Ochrony okazałyby się niewystarczające lub mogłyby okazać się niewystarczające, możliwe byłoby udzielenie pomocy przez żołnierzy Żandarmerii Wojskowej – na podstawie zarządzenia Prezesa Rady Ministrów wydanego na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych oraz Policji lub Straży Granicznej – na podstawie zarządzenia ministra właściwego do spraw wewnętrznych. We wskazanych przypadkach żołnierzom i funkcjonariuszom skierowanym do pomocy PSO przysługiwać będą uprawnienia publicznoprawne funkcjonariuszy PSO, wynikające z treści art. 21 i 38 projektu.

Wskazane rozwiązanie prawne już funkcjonuje w innych pragmatykach służbowych – w art. 18 – 18b ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. *o Policji* oraz w art. 11b i 11d ustawy z dnia 12 października 1990 r. *o Straży Granicznej*. Pozwalają one na korzystanie ze wsparcia innych służb, działających w systemie bezpieczeństwa państwa, w sytuacji realizacji zadań wykraczających poza możliwości danej formacji.

Celem umożliwienia pozyskiwania doświadczonych funkcjonariuszy z innych formacji w projektowanym art. 71 wprowadza się normę umożliwiającą przeniesienia do służby w PSO, wykazujących predyspozycje do tej służby funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Wywiadu Wojskowego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Więziennej, Służby Celno-Skarbowej lub Centralnego Biura Antykorupcyjnego, żołnierzy Żandarmerii Wojskowej lub żołnierzy zawodowych. Następowaloby to na prośbę funkcjonariusza lub żołnierza, za zgodą ministra właściwego do spraw wewnętrznych, w drodze porozumienia zawartego pomiędzy Komendantem PSO a szefami lub komendantami tych służb, w przypadku Służby Więziennej – z jej Dyrektorem Generalnym, a w przypadku żołnierzy zawodowych – z Ministrem Obrony Narodowej. Zachowana byłaby tym samym ciągłość służby przeniesionego, przy jednoczesnym wyłączeniu przysługiwania należności przewidzianych dla funkcjonariuszy odchodzących z dotychczasowej służby. Analogiczne rozwiązanie funkcjonuje w ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. *o Policji* (art. 25a) oraz ustawie z dnia 12 października 1990 r. *o Straży Granicznej* (art. 31a).

Komendant PSO, zgodnie z art. 73 projektu będzie posiadał uprawnienie do poddawania funkcjonariuszy badaniom psychofizjologicznym (wariografem lub poligrafem). Bezpieczeństwo osób

ochronianych wymaga, aby szef formacji ochronnej, odpowiadający za jej prawidłowe funkcjonowanie, posiadał instrumenty umożliwiające weryfikację kandydatów, ubiegających się o przyjęcie do służby w PSO. Badanie psychofizjologiczne pozwoli na zidentyfikowanie nastawienia funkcjonariuszy, uczyni ich motywami transparentnymi. Umożliwi sprawdzenie ich przydatności i predyspozycji do służby na określonych stanowiskach lub w danych komórkach organizacyjnych. Dodatkowo będzie instrumentem dyscyplinującym, weryfikującym oświadczenia funkcjonariuszy. Badania psychofizjologiczne już powszechnie funkcjonują w służbach specjalnych oraz w Straży Granicznej.

W projekcie zawarto także przepisy wprowadzające procedurę poddawania funkcjonariuszy i pracowników PSO oraz kandydatów do tej służby badaniom na zawartość w organizmie środka odurzającego lub innej podobnie działającej substancji lub środka (art. 70 i art. 130). Wprowadzenie niniejszych przepisów jest istotne w kontekście wzmocnienia realizowanych działań nadzorczych celem zagwarantowania profesjonalizmu wykonywanych przez PSO zadań oraz niedopuszczenia do przyjęcia do służby osób, które mogłyby nie spełniać wymaganych przez formację standardów.

Zmianie w stosunku do obowiązujących w BOR ulegną także przepisy dotyczące uposażenia i dodatków – w celu uproszczenia przepisów w miejsce obowiązujących w BOR kilku typów dodatków wprowadzony zostanie jeden, tzw. dodatek specjalny, wynoszący co najmniej 1 % wysokości uposażenia zasadniczego, ale nie więcej niż 50% tego uposażenia (art. 161). Wysokość dodatku specjalnego będzie uzależniona od stopnia trudności, złożoności i sposobu realizacji zadań wykonywanych przez funkcjonariusza, jego kwalifikacji zawodowych, efektów jego pracy oraz opinii służbowej poprzedzającej ustalenie wysokości dodatku specjalnego.

Ponadto – w kontekście przywilejów funkcjonariuszy nowej formacji – projekt zakłada dostosowanie przepisów w zakresie uprawnień mieszkaniowych dla nowo przyjętych funkcjonariuszy do rozwiązań funkcjonujących obecnie w innych służbach resortu spraw wewnętrznych. W miejsce prawa do lokalu realizowanego poprzez wypłatę ekwiwalentu za rezygnację z lokalu, nowym funkcjonariuszom przyznawana będzie pomoc finansowa na uzyskanie lokalu mieszkalnego w spółdzielni mieszkaniowej lub towarzystwie budownictwa społecznego albo domu jednorodzinnego lub lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość.(art. 183). Natomiast uprawnienia nabyte w zakresie prawa do ww. ekwiwalentu nabyte przez funkcjonariuszy Biura Ochrony Rządu, którzy staną się funkcjonariuszami Państwowej Służby Ochrony pozostaną w mocy.

Projekt ma również w założeniu naprawić sytuację związaną z wieloletnim niedofinansowaniem infrastruktury i obiektów służących BOR, poprzez wprowadzenie w nowej formacji ochronnej przepisów odnoszących się do kwestii bezpieczeństwa i higieny służby – analogicznych, jak w innych służbach (art. 133-135).

W projekcie przewidywane są także zapisy zobowiązujące wszystkich funkcjonariuszy do składania oświadczeń majątkowych (art. 136). Zapewni to transparentność formacji i wpisuje się w szeroko pojętą profilaktykę antykorupcyjną.

Przygotowana regulacja doprecyzowuje również, na wzór innych służb, przepisy odnoszące się do odpowiedzialności dyscyplinarnej funkcjonariuszy PSO, co ma na celu wprowadzenie odpowiednich rygorów w zakresie realizowanych przez nich zadań.

Pozostałe zmiany zawarte w ustawie o *Państwowej Służbie Ochrony* w stosunku do regulacji obowiązujących dotychczas w BOR mają charakter porządkujący.

W tym zakresie m.in.:

- w rozdziale 4 – *Służba w PSO*:
- 1) dodano przepis sankcjonujący funkcjonowanie PSO jako podmiotu objętego militaryzacją (art. 76) – podobnie jak w innych służbach objętych militaryzacją przewidziano, że osoby przybyte na uzupełnienie potrzeb osobowych, które otrzymały przydziały organizacyjno-mobilizacyjne na stanowiska przewidziane dla funkcjonariuszy PSO otrzymują uprawnienia funkcjonariuszy PSO, o których mowa w art. 21 i 38;

- 2) dookreślono zasady pozostawania funkcjonariuszy w dyspozycji Komendanta PSO (art. 80) – wskazano, że w okresie pozostawania funkcjonariusza w dyspozycji możliwe jest jego zwolnienie z wykonywania obowiązków służbowych lub skierowanie do wykonywania określonych zadań służbowych czy też odbywania stosownych kursów lub szkoleń; wychodząc naprzeciw istocie dyspozycji dodano jako warunek zwolnienia funkcjonariusza podjęcie wcześniejszych działań, mających na celu wykorzystanie funkcjonariusza w dalszej służbie – dopiero brak możliwości mianowania go na równorzędne stanowisko służbowe oraz nieprzyjęcie przez funkcjonariusza innego stanowiska służbowego powinien pozwalać na rozwiązanie z nim stosunku służbowego; doprecyzowując brzmienie przepisów dotyczących dyspozycji przesądzono jakie stanowisko jest stanowiskiem równorzędnym – o tym samym stopniu etatowym i grupie uposażenia;
- 3) wprowadzono wyłączenia dotyczące wymiaru czasu służby zbliżone do tych, które funkcjonują w pragmatyce Straży Granicznej (art. 81 ust. 4 – por. art. 37 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o *Straży Granicznej*) – należą do nich: skierowanie na szkolenie w systemie skoszarowanym, przebywanie w podróży służbowej, pełnienie dyżuru domowego albo pełnienie służby w czasie mobilizacji czy też wojny; Podyktowane jest szeregiem przesłanek, począwszy od zasadniczych trudności w określeniu faktycznego wymiaru czasu służby (szkolenie, podróż służbowa, dyżur domowy), poprzez rekompensatę finansową, kończąc na stanie nadzwyczajnym (mobilizacja, wojna);
- 4) uelastyczniono przepisy dotyczące opiniowania służbowego (art. 82) – jako zasadę wprowadzono opiniowanie funkcjonariuszy w służbie przygotowawczej nie rzadziej niż co roku, a w odniesieniu do funkcjonariuszy doświadczonych, w służbie stałej, nie rzadziej niż co trzy lata; Tym samym wskazano jedynie maksymalny okres, w którym opinia winna być wydana, nie wyłączając możliwości sporządzenia jej wcześniej, np. gdy powiązane jest to z wnioskiem o mianowanie na wyższe stanowisko służbowe lub stopień;
- 5) dookreślono zasady oddelegowywania funkcjonariuszy do wykonywania obowiązków poza PSO (art. 91) – doprecyzowano sytuację służbową oddelegowywanego funkcjonariusza. W związku z przewidywanym oddelegowaniem jest on zwalniany lub odwoływany z dotychczas zajmowanego stanowiska i przenoszony do dyspozycji Komendanta PSO; Jednakże okres oddelegowania nie będzie wliczany do okresu pozostawania funkcjonariusza w dyspozycji; ponadto pomimo że oddelegowany pozostaje w dyspozycji to podczas oddelegowania nie będą go wiązać przepisy dotyczące dyspozycji, w tym przepis stanowiący materialną podstawę obligatoryjnego zwolnienia ze służby, tj. upływ 6 miesięcy pozostawania w dyspozycji;
- 6) wprowadzono przepis umożliwiający skierowanie funkcjonariusza do czasowego wykonywania obowiązków, innych niż wynikające z zajmowanego stanowiska, a jednocześnie zgodnych z posiadanymi przez niego kwalifikacjami i umiejętnościami (art. 100) – takie rozwiązanie jest niezbędne w formacji odpowiadającej za ochronę osób i obiektów, gdy charakter realizacji zadań wymaga często szybkiego przesuwania sił pozostających w dyspozycji służby do realizacji konkretnego zadania, np. przy zabezpieczeniu operacji ochronnej; Czasowość tej instytucji definiuje się bezwzględnie trzymiesięcznym okresem skierowania w danym roku; Zakres obowiązków w trakcie skierowania określa Komendant PSO lub wyznaczony przez niego kierownik komórki organizacyjnej;
- 7) w unormowaniach określających zasady przenoszenia funkcjonariusza na niższe stanowiska służbowe, celem wyeliminowania wątpliwości interpretacyjnych, wprowadzono definicję niższego stanowiska służbowego (art. 101 ust. 5) – jest nim stanowisko służbowe o niższym stopniu etatowym lub grupie uposażenia;
- 8) w przepisach określających obligatoryjne przesłanki zwolnienia ze służby (art. 106 ust. 1) zrezygnowano z przesłanki, jaką jest wiek funkcjonariusza – funkcjonowanie tej przesłanki w ustawie o *Biurze Ochrony Rządu* było pozostałością po rozwiązaniach wojskowych; Wskazana przesłanka nie istnieje już w pragmatykach służbowych innych służb; Uznaje się za właściwszą niż wiek funkcjonariusza, dla określenia jego przydatności do służby, faktyczną zdolność

fizyczną i psychiczną do służby, stwierdzoną w okresowych badaniach czy też orzeczeniu komisji lekarskiej;

- 9) rozszerzono także katalog fakultatywnych przesłanek zwolnienia ze służby (art. 106 ust. 2) – m.in. wprowadzono funkcjonujące w innych służbach dwie materialne podstawy rozwiązania stosunku służbowego:
- a) popełnienie czynu o znamionach przestępstwa albo przestępstwa skarbowego, jeżeli popełnienie czynu jest oczywiste i uniemożliwia jego pozostanie w służbie;
 - b) upływ 12 miesięcy zawieszenia w czynnościach służbowych, jeżeli nie ustały przyczyny będące podstawą zawieszenia;

Każda z nich umożliwi eliminację ze służby funkcjonariuszy, co do których istnieje trwałe uzasadnione podejrzenie o popełnienie deliktów karnych.

- 10) wprowadzono przepis regulujący postępowanie służby w przypadku uchylenia lub stwierdzenia nieważności decyzji o zwolnieniu funkcjonariusza ze służby z powodu jej wadliwości (art. 108) – stanowić on będzie podstawę przywrócenia do służby na stanowisko równorzędne. Jeżeli jednak zwolniony funkcjonariusz w ciągu 7 dni od przywrócenia do służby nie zgłosi gotowości niezwłocznego jej podjęcia stosunek służbowy wygasa. Stosunek służbowy może wygasnąć również, gdy po przywróceniu do służby okaże się, że mimo zgłoszenia gotowości niezwłocznego podjęcia służby funkcjonariusz nie może zostać do niej dopuszczony, gdyż po zwolnieniu zaistniały okoliczności powodujące niemożność jej pełnienia. W przepisie tym określa się także zakres świadczeń finansowych związanych z przywróceniem do służby. Takie rozwiązanie już funkcjonuje w pragmatykach innych służby, w tym w ustawie o *Policji*:
- 11) wprowadzono przepis dookreślający sytuację prawną funkcjonariusza, który zmarł, został uznany za zmarłego lub zaginął (art. 114) – identycznie jak w pozostałych służbach w przypadku zaistnienia wymienionych okoliczności stosunek służbowy wygasa.

– w rozdziale 5 – *Korpusy i stopnie funkcjonariuszy*

- 1) podwyższono wymogi w zakresie wykształcenia przy mianowaniu na pierwszy stopień chorążego oraz pierwszy stopień oficerski PSO (art. 118 ust. 2 i 119 pkt 1). Chorążowie PSO powinni się legitymować co najmniej wykształceniem wyższym pierwszego stopnia, natomiast oficerowie PSO co najmniej drugiego stopnia. Związane jest to ze zmianą struktury wykształcenia w formacji, gdzie większość funkcjonariuszy posiada wykształcenie wyższe, począwszy od najniższych stanowisk służbowych. Ponadto wymusi dokończenie się tych funkcjonariuszy, którzy od istniejącego standardu odbiegają;
- 2) wprowadzono przepis umożliwiający pośmiertne mianowanie funkcjonariusza na kolejny, wyższy stopień, jeżeli poniósł śmierć wskutek dokonania czynu świadczącego o szczególnym męstwie lub w uznaniu jego szczególnych zasług podczas wykonywania obowiązków służbowych (art. 122).

– w rozdziale 6 – *Obowiązki i prawa funkcjonariusza*

- 1) celem uproszczenia przyznawania świadczeń finansowych zrezygnowano z następujących świadczeń:
 - a) przejazdu raz w roku na koszt służby przysługujący funkcjonariuszowi i jego najbliższej rodzinie lub zryczałtowanego równoważnika, gdy nie został wykorzystany,
 - b) dopłaty do wypoczynku funkcjonariuszowi i jego najbliższej rodzinie,
 - c) przejazdu raz miesiącu na koszty służby przysługujący funkcjonariuszowi korzystającemu z urlopu okolicznościowego w celu odwiedzenia rodziny.

Środki finansowe przeznaczone na pokrycie wymienionych świadczeń zostaną włączone do funduszu przeznaczonego na wynagrodzenia i staną się częścią uposażenia;

- 2) doprecyzowano przepisy dotyczące urlopu wypoczynkowego funkcjonariusza. Wskazano, że funkcjonariusz w roku kalendarzowym, w którym rozpoczął służbę w PSO, uzyskuje prawo do urlopu wypoczynkowego w wymiarze proporcjonalnym do okresu służby pozostałego do końca tego roku kalendarzowego. Łączny wymiar urlopu wypoczynkowego tego funkcjonariusza w roku kalendarzowym, w którym rozpoczął służbę w PSO, nie może być wyższy niż 26 dni roboczych. Wymiar urlopu wypoczynkowego funkcjonariusza powracającego do pełnienia służby w trakcie roku kalendarzowego po trwającym co najmniej jeden miesiąc urlopie bezpłatnym, urlopie wychowawczym, tymczasowym aresztowaniu, nieusprawiedliwionej nieobecności w służbie ulega proporcjonalnemu obniżeniu o ten okres, chyba że przed rozpoczęciem tego okresu funkcjonariusz wykorzystał urlop wypoczynkowy w przysługującym lub wyższym wymiarze;
- 3) zrezygnowano z płatnego urlopu okolicznościowego w celu odwiedzenia rodziny przyznawanego funkcjonariuszowi pełniącemu służbę poza miejsce stałego zamieszkania.
 - w rozdziale 7 – *Uposażenie i inne świadczenia pieniężne funkcjonariuszy*:
 - 1) rozszerzono krąg podmiotów, w których czynną służbę wlicza się do wysługi lat wpływającej na wysokość uposażenia według stopnia, w stosunku do określonego dla BOR, o Centralne Biuro Antykorupcyjne, Służbę Kontrwywiadu Wojskowego, Służbę Wywiadu Wojskowego, Służbę Celno-Skarbową i Żandarmerię Wojskową (art. 164). Nieujęcie ich w katalogu służb, w których czynną służbę wlicza się do wysługi lat wpływającej na wysokość uposażenia według stopnia, było wynikiem niedopatrzenia;
 - 2) dookreślono warunki przyznania nagrody w przypadku, gdy mianowanie do służby następuje w trakcie poprzedniego roku kalendarzowego albo gdy zwolnienie ze służby następuje w terminie do końca maja danego roku kalendarzowego (art. 173 ust. 3). W pierwszym przypadku nagroda przysługuje, jeśli pełnił służbę w roku mianowania przez okres co najmniej 3 miesiące kalendarzowych, w drugim natomiast wysokość nagrody będzie proporcjonalna do liczby rozpoczętych miesięcy służby w danym roku;
 - 3) zrezygnowano z części należności związanych ze zwolnieniem, tj.:
 - a) zryczałtowanego ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany w danym roku zwolnienia ze służby przejazd – w związku z rezygnacją z tego świadczenia,
 - b) ekwiwalentu pieniężnego za urlop wypoczynkowy za niewykorzystany w danym roku zwolnienia ze służby oraz za urlopy zaległe – w związku z rezygnacją z tego świadczenia,
 - c) zwrot kosztów jednorazowego przejazdu funkcjonariuszy i członków jego rodziny oraz kosztów przewozu urzędów domowych do obranego przez funkcjonariuszy miejsca zamieszkania w kraju – świadczenie w praktyce nierealizowalne, będące pozostałością rozwiązań wojskowych;
 - 4) wprowadzono przepis umożliwiający pokrycie ze środków PSO kosztów pogrzebu funkcjonariusza, który poniósł śmierć w związku ze służbą lub na skutek wypadku pozostającego w związku ze służbą, jak również gdy choroba powodująca śmierć miała związek ze służbą (art. 188 ust. 3). W przypadku pokrycia kosztów pogrzebu funkcjonariusza ze środków PSO, osobom korzystającym z tego uprawnienia przysługiwać będzie połowa zasiłku pogrzebowego (art. 188 ust. 4).

Projekt ustawy powiela jednocześnie znajdujące się dotychczas w ustawie o *Biurze Ochrony Rządu* rozwiązania dotyczące uprawnień oraz zasad organizacji Straży Marszałkowskiej.

Zwiększone zadania oraz uprawnienia wymagają poszerzenia składu etatowego nowej formacji ochronnej względem obowiązującego w Biurze Ochrony Rządu. Przyjmując limit zatrudnienia przewidziany ustawą budżetową na rok 2017 r. BOR posiada środki finansowe na zatrudnianie 2210

funkcjonariuszy oraz 300 pracowników. Zadania w zakresie objęcia ochroną nowych obiektów, stanowiących siedziby członków Rady Ministrów, podejmowania czynności operacyjno-rozpoznawczych czy też szerszego zaangażowania w postępowania administracyjne, determinują powiększenie składu osobowego powstającej formacji o ok. 790 funkcjonariuszy. Tym samym rzeczywisty etat formacji osiągnąłby poziom ok. 3000 funkcjonariuszy oraz 300 pracowników.

Pokreślenia wymaga, że zakres realizacji zadania polegającego na ochronie obiektów stanowiących siedziby członków Rady Ministrów uzależniony byłby od możliwości absorpcji nowych kadr. Analizując potencjał BOR (liczbę kandydatów składających podanie o przyjęcie do służby, liczbę kandydatów, którzy przeszli wszystkie etapy postępowania kwalifikacyjnego, możliwości organizacyjne, w tym szkoleniowe) nowa formacja będzie w stanie przyjąć i przeszkolić rocznie ok. 150 funkcjonariuszy (z wyjątkiem 2018 r., kiedy planowane jest przyjęcie ok. 300 funkcjonariuszy, co ma związek z planowanym w kolejnych latach remontem ośrodka szkoleniowego w Raduczu). Z tego też względu gotowość do realizacji tego zadania w pełnym rozmiarze służba osiągnęłaby nie wcześniej niż po okresie 10 lat. Wskazany okres wymusza również odpowiednie przystosowanie obiektów do objęcia ich ochroną formacji. Biorąc pod uwagę fakt, że zdecydowana większość z nich nie posiadała wymaganego standardu zabezpieczeń, niezbędne będzie dokonanie zmian również w strukturze budynków. Konieczne bowiem jest zapewnienie pomieszczeń na dyżurki oraz stosowne ich wyposażenie, przygotowanie depozytów broni, zaplecza socjalno-sanitarnego czy też zainstalowanie środków techniki ochronnej. Uzyskanie właściwych zezwoleń oraz dokonanie odpowiednich przeróbek (adaptacji) będzie wymagało nie tylko czasu, ale także znaczących nakładów finansowych.

Przedstawiane dane oparte zostały na szacunkach wynikających z porównania z aktualnie funkcjonującą ochroną realizowaną przez BOR w odniesieniu do obiektów służących Prezydentowi RP, Prezesowi RM, ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych i ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych.

Projekt został przekazany zgodnie z § 32 ust. 2 uchwały nr 190 z dnia 29 października 2013 r. - Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2016 r. poz. 1006 i 1204) do koordynatora oceny skutków regulacji w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów z prośbą o zaopiniowanie w tym zakresie.

Przedmiotowy projekt nie wymaga przedłożenia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt ustawy nie podlega procedurze notyfikacji zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) projekt ustawy – z chwilą przekazania do uzgodnień międzyresortowych – został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Projekt ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

